

Yếu tố ảnh hưởng đến giáo dục kĩ năng hoạt động nhóm cho trẻ rối loạn phổ tự kỉ 5 - 6 tuổi ở trường mầm non hòa nhập thông qua trò chơi

Nguyễn Thị Duyên¹, Đỗ Thị Thảo^{*2}

¹ Email: duyen.nguyentpg@gmail.com

* Tác giả liên hệ

² Email: thaodt@hnue.edu.vn

Trường Đại học Sư phạm Hà Nội

136 Xuân Thủy, Cầu Giấy, Hà Nội, Việt Nam

TÓM TẮT: Trẻ rối loạn phổ tự kỉ có hạn chế trong tương tác - giao tiếp xã hội, các hành vi lặp khuôn - định hình, điều này đã khiến trẻ gặp nhiều khó khăn trong việc hình thành kĩ năng hoạt động nhóm, đặc biệt với trẻ 5 - 6 tuổi trong môi trường hòa nhập. Bài viết nghiên cứu về các yếu tố ảnh hưởng tới việc giáo dục kĩ năng hoạt động nhóm cho trẻ rối loạn phổ tự kỉ 5 - 6 tuổi thông qua trò chơi, bao gồm các yếu tố về phương pháp sư phạm của giáo viên, tỉ lệ trẻ trong lớp hòa nhập và sử dụng các trò chơi không phù hợp với kĩ năng và đặc điểm của phần lớn học sinh, sự kì thị của các cha mẹ, sự xa lánh của bạn học, môi trường gia đình, điều kiện học tập, sự phối hợp giữa gia đình và nhà trường. Nghiên cứu này là cơ sở để xây dựng hệ thống biện pháp điều chỉnh việc tổ chức trò chơi nhằm hình thành kĩ năng hoạt động nhóm cho trẻ rối loạn phổ tự kỉ 5 - 6 tuổi, giúp trẻ có thể tham gia vào nhóm chơi theo khả năng của mình, đồng thời giúp giáo viên trang bị đầy đủ kiến thức về các chiến lược, phương pháp hỗ trợ trẻ rối loạn phổ tự kỉ 5 - 6 tuổi trong quá trình tổ chức hoạt động nhóm cho trẻ rối loạn phổ tự kỉ trong môi trường hòa nhập.

TỪ KHÓA: Kĩ năng hoạt động nhóm, giáo dục kĩ năng hoạt động nhóm thông qua trò chơi cho trẻ rối loạn phổ tự kỉ, trẻ rối loạn phổ tự kỉ.

→ Nhận bài 17/3/2022 → Nhận bài đã chỉnh sửa 04/5/2022 → Duyệt đăng 15/7/2022.

DOI: <https://doi.org/10.15625/2615-8957/12210709>

1. Đặt vấn đề

Năm 2010, Luật Người khuyết tật được ban hành đã khẳng định về việc cung cấp các cơ hội giáo dục cho toàn xã hội, thực hiện giáo dục hòa nhập cho tất cả trẻ em khuyết tật nói chung, trẻ rối loạn phổ tự kỉ nói riêng, đã chú trọng đến việc thiết lập các môi trường hòa nhập tốt nhất cho trẻ em có rối loạn phổ tự kỉ, đồng thời xác định và loại bỏ các yếu tố ảnh hưởng nhằm giúp trẻ rối loạn phổ tự kỉ có đầy đủ cơ hội hòa nhập được tốt nhất có thể. Ở giai đoạn 5 - 6 tuổi, trẻ mầm non đã có những kĩ năng phối hợp cơ bản khi tham gia vào các hoạt động chung ở lớp như: Rửa bạn cùng chơi, cùng lựa chọn chủ đề chơi, cùng thỏa thuận nội dung, luật chơi, phân vai chơi cho nhau, cùng nhau hoàn thành nhiệm vụ đã được phân công và biết giúp đỡ để bạn hoàn thành nhiệm vụ... Tuy nhiên, những kĩ năng này chưa được hình thành đầy đủ và bền vững ở trẻ rối loạn phổ tự kỉ. Thực tế cho thấy, đa phần trẻ rối loạn phổ tự kỉ khi vào lớp Một ít hứng thú với các hoạt động nhóm - những hoạt động đòi hỏi cao sự phối hợp tích cực của các thành viên, ảnh hưởng đến thành tích học tập, mối quan hệ với bạn bè cũng như khả năng thích ứng xã hội của trẻ ở môi trường tiểu học.

Đối với trẻ em, kĩ năng hoạt động nhóm rất quan

trọng [1], đặc biệt với trẻ rối loạn phổ tự kỉ, kĩ năng hoạt động nhóm còn quan trọng hơn rất nhiều lần [2]. Nó giúp trẻ có thể giao tiếp, trò chuyện, thiết lập mối quan hệ với bạn bè, kết bạn và duy trì tình bạn đó để giao lưu tham gia các hoạt động với nhau, hòa nhập cùng nhau và được mọi người chấp nhận nhưng đa số trẻ rối loạn phổ tự kỉ còn nhiều hạn chế ở kĩ năng này [3]. Thực tế, nhiều trẻ rối loạn phổ tự kỉ ở các trường mầm non thường ít hoặc không biết cách tham gia vào hoạt động nhóm với các bạn, trẻ có xu hướng tách biệt, xung đột khi chơi với bạn vì trẻ chưa biết cách xử lí thế nào trong các trường hợp mới xảy ra [4]. Hiện nay, ở trường mầm non, các hình thức và phương pháp giáo dục kĩ năng hoạt động nhóm cho trẻ rối loạn phổ tự kỉ chưa thực sự có hiệu quả. Trò chơi được tổ chức mang tính hình thức, chưa tuân theo các nguyên tắc hoạt động nhóm, luôn có sự phân công áp đặt của giáo viên đến trẻ ở mọi khâu, từ chủ đề chơi cho đến chuẩn bị đồ chơi. Việc giáo dục kĩ năng xã hội cho trẻ mầm non rối loạn phổ tự kỉ là một công việc phức tạp, để thực hiện việc này thành công nhà giáo dục và cha mẹ trẻ phải nắm vững cơ sở khoa học của quá trình giáo dục và phát triển của trẻ có rối loạn phổ tự kỉ để có những phương pháp và bài học phù hợp giúp trẻ [3], [5], [6]. Trong quá trình giáo dục

kĩ năng hoạt động nhóm cho trẻ rối loạn phổ tự kỉ trong môi trường hòa nhập, giáo viên và cha mẹ đã gặp rất nhiều khó khăn và thách thức ảnh hưởng trực tiếp tới kết quả giáo dục hình thành kĩ năng này cho trẻ rối loạn phổ tự kỉ. Việc nghiên cứu những yếu tố ảnh hưởng đến quá trình giáo dục kĩ năng hoạt động nhóm cho trẻ rối loạn phổ tự kỉ 5 - 6 tuổi trong môi trường hòa nhập là cơ sở để các trường mầm non hòa nhập có cái nhìn tổng quan, nhận thức đúng đắn nhằm chuẩn bị các giải pháp điều chỉnh, nâng cao chất lượng giáo dục kĩ năng hoạt động nhóm cho trẻ rối loạn phổ tự kỉ 5 - 6 tuổi.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Giáo dục kĩ năng hoạt động nhóm cho trẻ rối loạn phổ tự kỉ thông qua trò chơi

Theo DSM - 5, rối loạn phổ tự kỉ chỉ nhóm trẻ có những đặc trưng bởi những thiếu sót dai dẳng trong các lĩnh vực như giao tiếp xã hội, tương tác trên nhiều ngữ cảnh khác nhau, cũng như các hành vi, sở thích hay các hoạt động hạn chế, lặp đi lặp lại. Những thiếu hụt này xuất hiện từ thời thơ ấu, điển hình là trước ba tuổi và dẫn đến suy giảm chức năng đáng kể về mặt lâm sàng. Các triệu chứng này bao gồm sự thiếu tương tác xã hội hoặc diễn đạt cảm xúc, sử dụng ngôn ngữ hoặc có ngôn ngữ đơn giản và thường lặp lại với các đối tượng khác nhau cách bất thường” [7].

Trẻ rối loạn phổ tự kỉ có những hạn chế đặc thù ở nhiều lĩnh vực khác nhau. Mỗi trẻ có những đặc điểm về giao tiếp xã hội, hành vi và khả năng học tập, sinh hoạt riêng biệt. Vì thế, trong quá trình giáo dục kĩ năng hoạt động nhóm, giáo viên và cha mẹ cần linh hoạt tổ chức và hỗ trợ để tác động tích cực, tạo hứng thú cho trẻ tham gia và hoàn thành nhiệm vụ của mình trong trò chơi.

Kĩ năng hoạt động nhóm: Kĩ năng hoạt động nhóm được hiểu là hành động được một cá nhân thực hiện cách tự giác, tự nguyện và thành công dựa trên những yêu cầu, quy tắc, tiêu chuẩn của hoạt động nhóm khi cá nhân biết phối hợp với thành viên khác trong nhóm chơi nhằm giúp cả nhóm cùng đạt được mục tiêu đề ra. Chính vì thế, để tham gia vào hoạt động nhóm cách hiệu quả, các thành viên trong nhóm cần phải gắn kết chặt chẽ với nhau, đồng thời phát huy điểm mạnh của mỗi thành viên trong nhóm.

Giáo dục kĩ năng hoạt động nhóm thông qua trò chơi: Giáo dục kĩ năng hoạt động nhóm cho trẻ thông qua trò chơi là nhiệm vụ của nhà giáo dục thiết kế và tổ chức trò chơi theo nguyên tắc hoạt động nhóm nhằm tạo cơ hội để trẻ thực hành kĩ năng hình thành và duy trì nhóm, kĩ năng tương tác giữa các thành viên trong nhóm, kĩ năng thực hiện công việc của nhóm, kĩ năng giải quyết các vấn đề xảy ra trong hoạt động nhóm.

Rối loạn phổ tự kỉ có những hạn chế đặc thù ở nhiều

lĩnh vực khác nhau, mỗi trẻ có những đặc điểm về giao tiếp xã hội, hành vi và khả năng học tập, sinh hoạt riêng biệt. Vì thế, trong quá trình giáo dục kĩ năng hoạt động nhóm, giáo viên và cha mẹ cần linh hoạt tổ chức và hỗ trợ để tác động tích cực, tạo hứng thú cho trẻ tham gia và hoàn thành nhiệm vụ của mình trong trò chơi.

2.2. Yếu tố ảnh hưởng đến quá trình giáo dục kĩ năng hoạt động nhóm cho trẻ rối loạn phổ tự kỉ thông qua trò chơi

2.2.1. Khái niệm yếu tố ảnh hưởng

Theo tác giả Hoàng Phê, yếu tố là một bộ phận cấu thành nên sự vật, sự việc, hiện tượng nào đó [8]. Yếu tố ảnh hưởng là những sự việc, sự vật, hiện tượng này tác động lên một sự việc, sự vật, hiện tượng khác và trực tiếp làm thay đổi sự hình thành, phát triển hoặc hiệu quả của sự việc, sự vật, hiện tượng đó.

Như vậy, yếu tố ảnh hưởng đến giáo dục kĩ năng hoạt động nhóm giáo dục cho trẻ rối loạn phổ tự kỉ 5 - 6 tuổi trong môi trường hòa nhập là những thành tố tác động trực tiếp vào quá trình giáo dục, hình thành kĩ năng hoạt động nhóm cho trẻ rối loạn phổ tự kỉ 5 - 6 tuổi trong môi trường hòa nhập. Đó là các yếu tố liên quan tới điều kiện giáo dục, cơ sở vật chất, giáo viên, cha mẹ, môi trường, sự phối hợp giữa các lực lượng giáo dục,...

2.2.2. Các yếu tố ảnh hưởng đến quá trình giáo dục kĩ năng hoạt động nhóm thông qua trò chơi

- *Giáo viên hạn chế trong phương pháp tổ chức các trò chơi giáo dục kĩ năng hoạt động nhóm cho trẻ rối loạn phổ tự kỉ:* Đối với trẻ rối loạn phổ tự kỉ, giáo viên có vai trò quan trọng bởi giáo viên không chỉ là người hướng dẫn, dạy dỗ mà còn là cầu nối để các con tự tin, hào hứng tham gia. Sự tận tình, nhiệt huyết trong công việc, tình cảm yêu thương, hết lòng vì trẻ; tinh thần vui vẻ, cởi mở và luôn sẵn sàng hỗ trợ khi trẻ cần sẽ tạo động lực lớn cho trẻ tham gia cùng nhóm bạn. Từ đó, giúp trẻ gần gũi, gắn bó và không e ngại khi bày tỏ quan điểm và lắng nghe, chia sẻ nhiệm vụ với các bạn. Chính vì thế, việc trong lớp học mầm non có một số trẻ rối loạn phổ tự kỉ đòi hỏi mỗi giáo viên cần trang bị cho bản thân kiến thức và kĩ năng nhất định về giáo dục đặc biệt nhằm có những chiến lược, phương pháp hỗ trợ kịp thời đối với các trẻ này. Song, hầu hết các giáo viên đều có kĩ năng sư phạm mầm non, có khá nhiều kinh nghiệm trong việc tổ chức các hoạt động, trò chơi cho trẻ mầm non, nhưng việc tổ chức trò chơi như thế nào để trẻ rối loạn phổ tự kỉ trong lớp có thể tham gia cùng vẫn còn nhiều khó khăn và hạn chế. Hơn nữa, việc tổ chức các trò chơi để làm sao có thể vừa giáo dục được kĩ năng hoạt động nhóm cho trẻ rối loạn phổ tự kỉ vừa đảm bảo sự tham gia của các trẻ khác trong lớp lại càng cần phương pháp và chiến lược. Bởi vậy, đây là yếu tố quan trọng tác động tới hiệu quả của việc giáo dục kĩ

năng hoạt động nhóm cho trẻ rối loạn phổ tự kỉ. Vấn đề đặt ra là cần có kế hoạch bồi dưỡng, nâng cao năng lực tổ chức các trò chơi cho giáo viên nhằm hình thành kĩ năng hoạt động nhóm cho trẻ rối loạn phổ tự kỉ [9].

- *Lớp học hòa nhập quá đông và sử dụng các trò chơi không phù hợp với khả năng và đặc điểm của phần lớn học sinh:* Sĩ số các trẻ trong lớp mầm non hòa nhập thường đông hơn so với lớp nhóm trong môi trường đặc biệt. Vì thế, việc các trẻ rối loạn phổ tự kỉ tham gia lớp mầm non hòa nhập cần phải tự trang bị cho mình một số kĩ năng giao tiếp, tương tác nhất định để có thể tham gia cuộc chơi được cùng các bạn mà không có sự trợ giúp của giáo viên. Giáo viên cần phân bổ thời gian hợp lí để có thể giáo dục các trẻ không có rối loạn phổ tự kỉ cũng như kịp thời hỗ trợ các trẻ rối loạn phổ tự kỉ [9]. Đồng thời, môi trường lớp học hòa nhập có đông học sinh sẽ tạo điều kiện, môi trường tương tác đa dạng, tạo nhiều cơ hội giúp trẻ vui chơi, học tập cùng các bạn. Bên cạnh đó, việc thiết kế và sử dụng các trò chơi cũng đóng vai trò vô cùng quan trọng. Giáo viên và cha mẹ cần lựa chọn các trò chơi phù hợp và đáp ứng phần lớn nhu cầu của nhóm trẻ nhằm giúp các em dễ dàng tham gia đồng đều vào các hoạt động của nhóm.

- *Sự kì thị của các gia đình có con không rối loạn phổ tự kỉ:* Việc các cha mẹ có con không rối loạn phổ tự kỉ luôn lo lắng các trẻ rối loạn phổ tự kỉ sẽ ảnh hưởng tới con của họ trong quá trình tham gia học tập cùng nhau là điều khó tránh khỏi. Thậm chí, có nhiều cha mẹ ngăn cấm con mình chơi với các trẻ rối loạn phổ tự kỉ. Yếu tố này liên quan trực tiếp đến nhận thức của mỗi gia đình và cách ứng xử tương ứng của mỗi cha mẹ. Điều này đặt ra một vấn đề lớn là cần truyền thông hiểu đúng về rối loạn phổ tự kỉ cho toàn cộng đồng, nâng cao nhận thức của của cộng đồng. Điều này không chỉ giúp các cha mẹ có những nhận thức đúng đắn về trẻ rối loạn phổ tự kỉ mà còn giúp cha mẹ hình thành cách giáo dục sự yêu thương, biết giúp đỡ và lòng nhân ái trong trẻ. Bởi thế, cần có biện pháp tuyên truyền nâng cao nhận thức về trẻ rối loạn phổ tự kỉ để các gia đình đón nhận không còn tình trạng kì thị nữa.

- *Sự xa lánh của bạn học:* Các trẻ mầm non thường có xu hướng ảnh hưởng nhận thức từ những người xung quanh. Có một số trẻ thể hiện sự gần gũi với các trẻ rối loạn phổ tự kỉ, song cũng có những trẻ xa lánh, không muốn để trẻ rối loạn phổ tự kỉ tham gia chơi cùng. Sự xa lánh này sẽ ảnh hưởng không chỉ tới việc phát triển của các trẻ rối loạn phổ tự kỉ mà còn ảnh hưởng tới quá trình hình thành nhân cách của mỗi trẻ không có rối loạn phổ tự kỉ [10].

- *Môi trường gia đình của mỗi trẻ rối loạn phổ tự kỉ:* Gia đình là môi trường giáo dục đầu tiên và suốt đời của mỗi trẻ. Để trẻ có thể khái quát hóa kĩ năng hoạt động

nhóm thì gia đình là yếu tố thiết yếu giúp trẻ tự tin thể hiện khả năng của mình. Nhờ cách khuyến khích, động viên, mở rộng các trò chơi nương theo chương trình trên lớp của gia đình mà trẻ được tăng cơ hội rèn luyện kĩ năng, thực hành và sử dụng thuần thục kĩ năng đó. Bên cạnh đó, một số môi trường gia đình có ảnh hưởng tiêu cực đến việc phát triển kĩ năng nhóm của trẻ, các cha mẹ ít tương tác, trò chuyện, vui chơi với con sẽ khiến con ngày càng thu mình và hạn chế giao tiếp với mọi người xung quanh.

- *Cơ sở vật chất và điều kiện giáo dục:* Nếu trẻ được can thiệp giáo dục trong môi trường với cơ sở vật chất đầy đủ và điều kiện giáo dục phù hợp. Đảm bảo đồ dùng học liệu đa dạng để tổ chức các trò chơi theo chủ đề, chủ điểm cũng như phù hợp khả năng nhận thức của mỗi trẻ rối loạn phổ tự kỉ sẽ là yếu tố tiền đề giúp trẻ tự tin tham gia các hoạt động trò chơi cùng cô và các bạn.

- *Sự phối hợp giữa gia đình và nhà trường:* Gia đình và nhà trường là hai môi trường quan trọng đối với sự trưởng thành của mỗi đứa trẻ, ở đó có những kĩ năng trẻ được cung cấp và học tập, song cũng có những kĩ năng mà trẻ tự học được từ người khác hoặc từ những ngữ cảnh khác nhau. Bởi thế, việc phối kết hợp nhịp nhàng giữa các môi trường này là tác nhân hữu hiệu đến trẻ không chỉ giúp nâng cao nhận thức chung của cộng đồng đối với trẻ rối loạn phổ tự kỉ, tạo cơ hội giúp các trẻ không có rối loạn phổ tự kỉ hình thành kĩ năng mềm như chia sẻ, đồng cảm, giúp đỡ người khác mà còn giúp các trẻ rối loạn phổ tự kỉ tự tin, tăng cường giao tiếp, hình thành các kĩ năng hoạt động nhóm.

2.3. Thực trạng yếu tố ảnh hưởng đến giáo dục kĩ năng hoạt động nhóm cho trẻ rối loạn phổ tự kỉ 5 - 6 tuổi trong môi trường hòa nhập

2.3.1. Mục đích khảo sát

Khảo sát tiến hành nghiên cứu và đánh giá thực trạng mức độ tác động của các yếu tố đến quá trình giáo dục kĩ năng hoạt động nhóm cho trẻ rối loạn phổ tự kỉ 5 - 6 tuổi trong môi trường hòa nhập.

2.3.2. Nội dung khảo sát

Tiến hành khảo sát thực trạng tác động trên 07 yếu tố ảnh hưởng sau: 1/ Giáo viên chưa có phương pháp tổ chức các trò chơi để giáo dục kĩ năng hoạt động nhóm cho trẻ rối loạn phổ tự kỉ; 2/ Lớp học hòa nhập quá đông và sử dụng các trò chơi không phù hợp với khả năng và đặc điểm của phần đông học sinh; 3/ Sự kì thị của các gia đình có con không rối loạn phổ tự kỉ; 4/ Sự xa lánh của bạn học; 5/ Môi trường gia đình của mỗi trẻ rối loạn phổ tự kỉ; 6/ Cơ sở hạ tầng, đồ dùng, học liệu tổ chức trò chơi; 7/ Sự phối hợp giữa gia đình và nhà trường.

2.3.3. Địa bàn, đối tượng khảo sát

Tiến hành khảo sát trên 41 giáo viên và 29 cha mẹ trẻ rối loạn phổ tự kỉ tại hai trường mầm non hòa nhập ở Hà Nội và Phúc Yên.

2.3.4. Phương pháp khảo sát

- *Thiết kế thang đo khảo sát ý kiến của giáo viên và cha mẹ:* Nhằm thu thập thông tin từ phía giáo viên, cha mẹ trẻ về các vấn đề liên quan tới yếu tố ảnh hưởng đến giáo dục kĩ năng hoạt động nhóm cho trẻ rối loạn phổ tự kỉ 5 - 6 tuổi trong môi trường hòa nhập.

- *Phương pháp phỏng vấn sâu:* Tiến hành phỏng vấn giáo viên và cha mẹ trẻ nhằm bổ trợ cho phương pháp điều tra bằng phiếu hỏi, thu thập thêm thông tin để tìm hiểu, đánh giá thực trạng.

2.3.5. Đánh giá độ tin cậy của thang đo

Nhằm tiến hành đánh giá độ tin cậy của thang đo các yếu tố ảnh hưởng, chúng tôi sử dụng phân tích độ tin cậy tổng hợp theo Composite Reliability. Kết quả phân tích cho thấy, hệ số tin cậy là 0.97 (hệ số tin cậy cao) (xem Bảng 1).

Bảng 1. Độ tin cậy của thang đo các yếu tố ảnh hưởng

Thang đo	Mẫu giáo viên, cha mẹ (N)	Hệ số tin cậy
Thang đo các yếu tố ảnh hưởng	70	0.97

2.3.6. Kết quả khảo sát

Để tìm hiểu các mức độ của các yếu tố ảnh hưởng đến giáo dục kĩ năng hoạt động nhóm cho trẻ rối loạn phổ tự kỉ 5 - 6 tuổi trong môi trường hòa nhập, chúng tôi tiến

hành khảo sát trên 41 giáo viên và 29 cha mẹ với 5 mức độ: Hoàn toàn không ảnh hưởng (1 điểm); Ít ảnh hưởng (2 điểm); Ảnh hưởng một phần (3 điểm); Ảnh hưởng (4 điểm); Ảnh hưởng rất nhiều (5 điểm).

a. *Đánh giá của giáo viên về các yếu tố ảnh hưởng đến giáo dục kĩ năng hoạt động nhóm cho trẻ rối loạn phổ tự kỉ 5 - 6 tuổi trong môi trường hòa nhập*

Bảng 2 cho thấy, đánh giá của giáo viên về các yếu tố ảnh hưởng đến quá trình giáo dục kĩ năng hoạt động nhóm cho trẻ rối loạn phổ tự kỉ 5 - 6 tuổi trong môi trường hòa nhập, hầu hết các yếu tố ảnh hưởng được đánh giá ở mức độ Ảnh hưởng rất nhiều và Ảnh hưởng, không có yếu tố nào là Không ảnh hưởng. Cụ thể như sau: Yếu tố được giáo viên đánh giá có ảnh hưởng lớn nhất là lớp học hòa nhập quá đông và sử dụng các trò chơi không phù hợp với khả năng và đặc điểm của phần lớn học sinh chiếm M = 4.59; tiếp đến là yếu tố giáo viên hạn chế trong phương pháp tổ chức các trò chơi để giáo dục kĩ năng hoạt động nhóm cho trẻ rối loạn phổ tự kỉ với M đạt 4.54; thứ ba là yếu tố sự kì thị của các gia đình có con không rối loạn phổ tự kỉ với M đạt 4.34; thứ tư là sự phối hợp giữa gia đình và nhà trường với M đạt 4.29; Yếu tố môi trường gia đình của mỗi trẻ rối loạn phổ tự kỉ với M đạt 3.78 và hai yếu tố được đánh giá là ít ảnh hưởng hơn cả lần lượt là sự kì thị của bạn học (M = 3.76) và cơ sở hạ tầng, đồ dùng, học liệu tổ chức trò chơi (M = 3.61).

Khi được hỏi về các yếu tố ảnh hưởng đến quá trình giáo dục kĩ năng hoạt động nhóm, cô H.L - giáo viên trường mầm non chia sẻ: *“Tổ chức trò chơi và giáo dục các kĩ năng hoạt động nhóm cho trẻ rối loạn phổ tự kỉ trong lớp mầm non mang tới nhiều thách thức cho giáo*

Bảng 2: Đánh giá của giáo viên về các yếu tố ảnh hưởng

Các yếu tố ảnh hưởng	Mức độ ảnh hưởng					M	SD	Thứ bậc
	Hoàn toàn không ảnh hưởng	Ít ảnh hưởng	Ảnh hưởng một phần	Ảnh hưởng	Ảnh hưởng rất nhiều			
Giáo viên hạn chế trong phương pháp tổ chức các trò chơi để giáo dục kĩ năng hoạt động nhóm cho trẻ rối loạn phổ tự kỉ.	0	0	3	13	25	4.54	0.636	2
Lớp học hòa nhập quá đông và sử dụng các trò chơi không phù hợp với khả năng và đặc điểm của phần lớn học sinh.	0	0	4	9	28	4.59	0.670	1
Sự kì thị của các gia đình khác.	0	0	7	13	21	4.34	0.762	3
Sự kì thị của bạn học.	0	0	13	25	3	3.76	0.582	6
Môi trường gia đình của mỗi trẻ rối loạn phổ tự kỉ.	0	0	17	16	8	3.78	0.759	5
Cơ sở hạ tầng, đồ dùng, học liệu tổ chức trò chơi.	0	0	21	15	5	3.61	0.703	7
Sự phối hợp giữa gia đình và nhà trường.	0	0	7	15	19	4.29	0.750	4

viên. Trong đó, giáo viên cần bao quát cả lớp với số lượng các trẻ lớn, và bản thân giáo viên cũng chưa thực sự có nhiều kỹ năng trong việc tổ chức hỗ trợ kịp thời cho các trẻ rối loạn phổ tự kỉ để trẻ có thể tham gia và hoàn thành nhiệm vụ”. Như vậy, các yếu tố ảnh hưởng này đặt ra các vấn đề để nhà trường và các lực lượng giáo dục có những phương án kịp thời giúp giáo viên dễ dàng hơn trong việc giáo dục kỹ năng hoạt động nhóm thông qua trò chơi cho trẻ rối loạn phổ tự kỉ 5 - 6 tuổi.

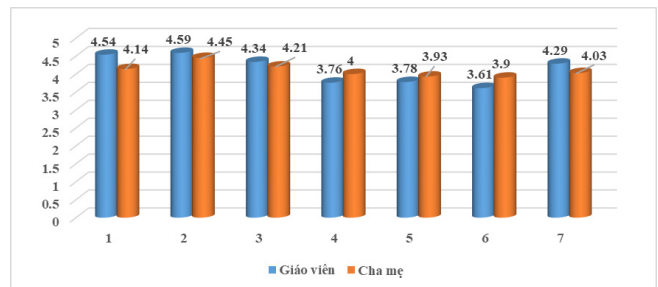
b. *Đánh giá của cha mẹ về các yếu tố ảnh hưởng đến giáo dục kỹ năng hoạt động nhóm cho trẻ rối loạn phổ tự kỉ 5 - 6 tuổi trong môi trường hòa nhập*

Nhìn vào Bảng 3, ta thấy hầu hết các cha mẹ tham gia khảo sát đều cho rằng, có rất nhiều yếu tố ảnh hưởng đến việc giáo dục kỹ năng hoạt động nhóm cho trẻ rối loạn phổ tự kỉ 5 - 6 tuổi trong môi trường mầm non hòa nhập. Yếu tố mà cha mẹ đánh giá có ảnh hưởng nhiều nhất là lớp học hòa nhập quá đông và sử dụng các trò chơi không phù hợp với khả năng và đặc điểm của phần lớn học sinh với $M = 4.45$; Thứ hai là yếu tố sự kì thị của các gia đình có con không rối loạn phổ tự kỉ với $M = 4.21$; Thứ ba là giáo viên chưa có phương pháp tổ chức các trò chơi để giáo dục kỹ năng hoạt động nhóm cho trẻ rối loạn phổ tự kỉ ($M = 4.14$); Tiếp đến là sự phối hợp giữa gia đình và nhà trường với $M = 4.03$; Sự kì thị của bạn học với $M = 4.00$; Môi trường gia đình của mỗi trẻ rối loạn phổ tự kỉ với $M = 3.93$ và ít ảnh hưởng hơn cả là yếu tố cơ sở hạ tầng, đồ dùng, học liệu tổ chức trò chơi với $M = 3.90$.

Khi được hỏi về các yếu tố ảnh hưởng, anh H, bố của trẻ rối loạn phổ tự kỉ cho biết “Việc giáo dục theo nhóm cho các con rất cần thiết nhưng cũng gặp nhiều khó

khăn. Mong được nhà trường tạo điều kiện. Ngoài ra, nhiều phụ huynh ngại cho con họ tiếp xúc với con tôi, đây là điều mà chúng tôi vô cùng trần trối”. Như vậy, ta thấy các yếu tố ảnh hưởng này cha mẹ là người ý thức hơn hết bởi họ là người đồng hành cùng con mình. Điều này đặt ra là cần phải có biện pháp giáo dục kỹ năng hoạt động nhóm cho trẻ rối loạn phổ tự kỉ 5 - 6 tuổi cách phù hợp trong môi trường hòa nhập.

c. *So sánh đánh giá của cha mẹ và giáo viên về các yếu tố ảnh hưởng đến giáo dục kỹ năng hoạt động nhóm cho trẻ rối loạn phổ tự kỉ 5 - 6 tuổi trong môi trường hòa nhập*

Biểu đồ 1: So sánh đánh giá của cha mẹ và giáo viên về các yếu tố ảnh hưởng

Ghi chú: 1. Giáo viên hạn chế trong phương pháp tổ chức các trò chơi để giáo dục kỹ năng hoạt động nhóm cho trẻ rối loạn phổ tự kỉ; 2. Lớp học hòa nhập quá đông và sử dụng các trò chơi không phù hợp với khả năng và đặc điểm của phần lớn học sinh; 3. Sự kì thị của các gia đình có con không rối loạn phổ tự kỉ; 4. Sự xa lánh của bạn học; 5. Môi trường gia đình của mỗi trẻ rối loạn phổ tự kỉ; 6. Cơ sở hạ tầng, đồ dùng, học liệu tổ chức trò chơi; 7. Sự phối hợp giữa gia đình và nhà trường.

Nhìn Biểu đồ 1, ta thấy cả giáo viên và cha mẹ đều

Bảng 3: Đánh giá của cha mẹ về các yếu tố ảnh hưởng

Các yếu tố ảnh hưởng	Mức độ ảnh hưởng					M	SD	Thứ bậc
	Hoàn toàn không ảnh hưởng	Ít ảnh hưởng	Ảnh hưởng một phần	Ảnh hưởng	Ảnh hưởng rất nhiều			
Giáo viên hạn chế trong phương pháp tổ chức các trò chơi để giáo dục kỹ năng hoạt động nhóm cho trẻ rối loạn phổ tự kỉ.	0	0	3	19	7	4.14	0.581	3
Lớp học hòa nhập quá đông và sử dụng các trò chơi không phù hợp với khả năng và đặc điểm của phần lớn học sinh.	0	0	0	16	13	4.45	0.506	1
Sự kì thị của các gia đình khác.	0	0	4	15	10	4.21	0.675	2
Sự kì thị của bạn học.	0	0	5	21	3	4.00	0.598	5
Môi trường gia đình của mỗi trẻ rối loạn phổ tự kỉ.	0	0	9	15	5	3.93	0.651	6
Cơ sở hạ tầng, đồ dùng, học liệu tổ chức trò chơi.	0	0	7	18	4	3.90	0.618	7
Sự phối hợp giữa gia đình và nhà trường.	0	0	8	12	9	4.03	0.778	4

khá đồng quan điểm trong việc đánh giá mức độ ảnh hưởng của các yếu tố tác động tới quá trình giáo dục hoạt động kỹ năng nhóm cho trẻ rối loạn phổ tự kỉ 5 - 6 tuổi trong môi trường hòa nhập. Cả hai đối tượng tham gia khảo sát đều cho rằng, ba yếu tố tác động lớn nhất là lớp học hòa nhập quá đông và sử dụng các trò chơi không phù hợp với khả năng, đặc điểm của phần lớn học sinh và trẻ không theo kịp được các bạn, trong khi giáo viên không thể hỗ trợ kịp thời cho trẻ. Tiếp đến là yếu tố giáo viên chưa có biện pháp, phương pháp tổ chức các trò chơi để giáo dục kỹ năng hoạt động nhóm cho trẻ rối loạn phổ tự kỉ và sự kì thị của các gia đình có con không rối loạn phổ tự kỉ. Như vậy, việc giáo dục kỹ năng hoạt động nhóm cho trẻ rối loạn phổ tự kỉ là một quá trình lâu dài và cần sự kiên nhẫn, phối kết hợp của các lực lượng giáo dục nhằm giảm thiểu các tác động của yếu tố ảnh hưởng, giúp trẻ rối loạn phổ tự kỉ vững vàng hơn khi bước sang môi trường tiểu học hòa nhập trong tương lai.

d. Sự ảnh hưởng của một số yếu tố đến nhận thức của giáo viên về các yếu tố ảnh hưởng đến quá trình giáo dục kỹ năng hoạt động nhóm cho trẻ rối loạn phổ tự kỉ

Với mục đích tìm ra những yếu tố ảnh hưởng tạo ra sự khác biệt trong nhận thức của giáo viên, chúng tôi tiến hành sử dụng kiểm định ANOVA và T – test để đưa ra kết quả. Các yếu tố ảnh hưởng xác định trong nghiên cứu bao gồm: nhóm tuổi, khu vực công tác và giới tính của số lượng mẫu giáo viên.

Yếu tố nhóm tuổi: Kết quả Bảng 4 cho thấy rằng, có

sự khác biệt về điểm số trung bình của 1 nhóm tuổi so với các nhóm còn lại ($P < .05$). Nhóm 1 bao gồm các giáo viên có tuổi trẻ nhất (22 – 29 tuổi) với điểm trung bình thấp nhất, khác biệt đáng kể với các nhóm trong mẫu khảo sát. Điều này chứng minh rằng, giả thiết nhóm tuổi có thể là một trong những yếu tố có ảnh hưởng đáng kể đến nhận thức của các giáo viên đối với các yếu tố ảnh hưởng trong quá trình giáo dục. Yếu tố nhóm tuổi chứa đựng nhiều các vấn đề về thâm niên, kinh nghiệm nghề nghiệp của các giáo viên. Nhóm 4 có điểm số trung bình cao nhất (45 – 55 tuổi). Đây là nhóm tuổi lớn nhất, đồng nghĩa với việc các giáo viên này có thâm niên công tác dài và kinh nghiệm lâu năm trong quá trình hỗ trợ, giáo dục trẻ rối loạn phổ tự kỉ trong hoạt động nhóm ở trường mầm non hòa nhập.

Yếu tố địa bàn công tác: Để tìm hiểu sự khác biệt trong nhận thức của giáo viên đối với các yếu tố ảnh hưởng theo địa bàn công tác, chúng tôi tiến hành kiểm định ANOVA nhằm so sánh đối chiếu điểm trung bình của thang đo. Kết quả ở Bảng 5 cho thấy rằng, có sự khác biệt đáng kể và có ý nghĩa về điểm số trung bình của một nhóm địa bàn công tác do $P < .05$ ($P = .000$). Nhóm giáo viên ở Phúc Yên có điểm trung bình thấp hơn. Nhóm giáo viên ở Hà Nội có điểm số cao hơn. Điều này cũng được lí giải rằng tại Hà Nội tập trung nhiều các nhà chuyên môn có trình độ cao về lĩnh vực giáo dục trẻ rối loạn phổ tự kỉ, tập trung nhiều điều kiện trang thiết bị, cơ sở vật chất, hệ thống tài liệu, sách báo đầy đủ và giáo viên dễ dàng tiếp cận với nguồn tài

Bảng 4: So sánh sự khác biệt nhận thức của giáo viên theo nhóm tuổi

Nhóm tuổi	Mẫu (N)	Nhận thức của giáo viên		
		Điểm trung bình	Độ lệch chuẩn	Mức độ khác biệt (Sig)
Nhóm 1 (22 - 29)	16	32.6	5.74	.000
Nhóm 2 (30 - 34)	15	36.7	5.91	
Nhóm 3 (35 - 44)	7	37.1	5.93	
Nhóm 4 (45 - 55)	3	37.8	6.01	
Tổng	41	36.2	5.64	

Bảng 5: So sánh sự khác biệt điểm trung bình nhận thức của giáo viên theo địa bàn công tác

Ảnh hưởng của yếu tố địa bàn công tác	Mẫu (N)	Nhận thức của giáo viên về kĩ năng hoạt động nhóm của trẻ rối loạn phổ tự kỉ		
		Điểm trung bình	Độ lệch chuẩn	Mức độ khác biệt (Sig)
1. Hà Nội	29	36.7	5.37	.000
2. Phúc Yên	12	34.1	6.35	
Tổng	41	35.8	6.01	

Bảng 6: So sánh sự khác biệt điểm trung bình nhận thức của giáo viên về yếu tố ảnh hưởng theo giới tính

Ảnh hưởng của yếu tố giới tính	Mẫu (N)	Nhận thức của giáo viên về kĩ năng hoạt động nhóm của trẻ rối loạn phổ tự kỉ		
		Điểm trung bình	Độ lệch chuẩn	Mức độ khác biệt (Sig)
Giáo viên nữ	17	38.5	4.31	.265
Giáo viên nam	24	38.9	4.16	
Tổng	41	36.9	5.98	

nguyên. Đối với Phúc Yên, còn gặp rất nhiều khó khăn trong việc giáo dục do gặp vấn đề trong nhận thức cộng đồng, kiến thức chuyên môn của giáo viên, cơ sở vật chất...

Yếu tố giới tính: Nhằm đánh giá sự khác biệt trong nhận thức giáo viên theo giới tính giữa hai nhóm giáo viên nam và giáo viên nữ, chúng tôi tiến hành sử dụng kiểm định T – test nhằm so sánh điểm trung bình trên thang đo nhận thức tổng về yếu tố ảnh hưởng của 2 nhóm giáo viên này. Kết quả thu được ở Bảng 6 cho thấy rằng, cơ bản không có sự khác biệt về ý nghĩa thống kê điểm trung bình trên thang đo về yếu tố ảnh hưởng giữa hai nhóm giáo viên nam và nữ ($P = .265$). Có thể nói, yếu tố giới tính chưa có ảnh hưởng lớn và đáng kể đến nhận thức của giáo viên về các yếu tố ảnh hưởng trong nghiên cứu của chúng tôi.

3. Kết luận

Việc hạn chế trong khả năng tương tác, giao tiếp xã hội là nguyên nhân chủ yếu khiến trẻ rối loạn phổ tự kỉ 5 - 6 tuổi gặp nhiều khó khăn trong quá trình học tập, tương tác và hoạt động nhóm. Bên cạnh đó, việc giáo dục kĩ năng hoạt động nhóm cho trẻ rối loạn phổ tự kỉ 5 - 6 tuổi trong môi trường hòa nhập hiện nay vẫn chưa thực sự được quan tâm, chưa có các biện pháp hay hệ

thống các trò chơi nhằm giáo dục kĩ năng hoạt động nhóm cho trẻ thông qua trò chơi. Chính vì thế, tồn tại rất nhiều yếu tố ảnh hưởng tới quá trình này như: 1/ Giáo viên còn nhiều hạn chế trong phương pháp tổ chức các trò chơi để giáo dục kĩ năng hoạt động nhóm cho trẻ rối loạn phổ tự kỉ; 2/ Lớp học hòa nhập quá đông và sử dụng các trò chơi không phù hợp với kĩ năng và đặc điểm của phần lớn học sinh; 3/ Sự kì thị của các gia đình có con không rối loạn phổ tự kỉ; 4/ Sự xa lánh của bạn học; 5/ Môi trường gia đình của mỗi trẻ rối loạn phổ tự kỉ; 6/ Cơ sở hạ tầng, đồ dùng, học liệu tổ chức trò chơi; 7/ Sự phối hợp giữa gia đình và nhà trường. Phần lớn các giáo viên và cha mẹ đã nhận thức được tầm quan trọng và mức độ ảnh hưởng của các yếu tố đến quá trình giáo dục trẻ rối loạn phổ tự kỉ. Trong đó, yếu tố nhóm tuổi và địa bàn công tác của giáo viên có ảnh hưởng lớn đến quá trình nhận thức; điều này đặt ra một vấn đề quan trọng trong công tác bồi dưỡng, nâng cao trình độ chuyên môn của giáo viên trên cả nước một cách đồng bộ và hiệu quả nhất. Đồng thời, giáo viên và cha mẹ cần phối hợp chặt chẽ hơn nữa để hình thành, củng cố và tạo điều kiện để trẻ được khái quát hóa các kĩ năng hoạt động nhóm đã được học tập trong nhiều môi trường khác nhau, giúp trẻ tự tin, hào hứng và tăng cường tương tác xã hội trong tương lai.

Tài liệu tham khảo

- [1] Ngô Thị Phương Dung, (2015), *Giáo dục kĩ năng hoạt động nhóm cho trẻ 5 - 6 tuổi trong khám phá khoa học*, Luận văn Thạc sĩ Khoa học Giáo dục chuyên ngành Giáo dục Mầm non.
- [2] Malone, D. M., Gallagher, P. A., & Long, S. R. (2001), *General education teachers' attitudes and perceptions of teamwork supporting children with developmental concerns*, Early Education and Development, 12(4), p.577-592.
- [3] Lindsay, S., Proulx, M., Scott, H., & Thomson, N. (2014), *Exploring teachers' strategies for including children with autism spectrum disorder in mainstream classrooms*, International Journal of Inclusive Education, 18(2), p.101-122.
- [4] Dotson, W. H., Leaf, J. B., Sheldon, J. B., & Sherman, J. A. (2010), *Group teaching of conversational skills to adolescents on the autism spectrum*, Research in Autism Spectrum Disorders, 4(2), p.199-209.
- [5] Benton, L., Johnson, H., Ashwin, E., Brosnan, M., & Grawemeyer, B. (2012, May), *Developing IDEAS: Supporting children with autism within a participatory design team*, In Proceedings of the SIGCHI conference on Human factors in computing systems, pp.2599-2608.
- [6] White, E. R., Hoffmann, B., Hoch, H., & Taylor, B. A. (2011), *Teaching teamwork to adolescents with autism: The cooperative use of activity schedules*, Behavior analysis in practice, 4(1), p.27-35.
- [7] American Psychiatric Association, (2013), *Diagnostic and statistical manual of mental disorders (5th ed.)*, Arlington: American Psychiatric Publishing.
- [8] Hoàng Khê, (2019), *Từ điển Tiếng Việt*, NXB Hồng Đức.
- [9] Harrower, J. K., & Dunlap, G. (2001), *Including children with autism in general education classrooms: A review of effective strategies*, Behavior modification, 25(5), p.762-784.

[10] Kamps, D. M., Barbeta, P. M., Leonard, B. R., & Delquadri, J. (1994), *Classwide peer tutoring: An integration strategy to improve reading skills and*

promote peer interactions among students with autism and general education peers, Journal of applied behavior analysis, 27(1), p.49-61.

FACTORS AFFECTING THE EDUCATION OF GROUP ACTIVITY SKILLS FOR CHILDREN WITH AUTISM SPECTRUM DISORDER AGED 5 - 6 YEARS OLD IN AN INCLUSIVE ENVIRONMENT THROUGH GAMES

Nguyễn Thị Duyên¹, Đỗ Thị Thảo^{*2}

¹ Email: duyen.nguyentpg@gmail.com

* Corresponding author

² Email: thaodt@hnue.edu.vn

Hanoi National University of Education
136 Xuan Thuy, Cau Giay, Hanoi, Vietnam

ABSTRACT: *Children with autism spectrum disorder have limits in interaction - social communication and stereotyped - shaping behaviors, making it difficult for them to build group working abilities, particularly with 5 - 6 year old children in an inclusive environment. The article investigates the elements influencing the instruction of group activity skills for children with autism spectrum disorders aged 5 to 6 years old through games, including instructor pedagogy, the number of students in the class, integration and parental prejudice, estrangement from classmates, home environment, learning conditions, and coordination between home and school. This study serves as the foundation for developing a system of measures to adjust the organization of games to form group activity skills for children with autism spectrum disorders aged 5 to 6 years old, so that children can participate in playgroups based on their ability, while also assisting teachers in becoming fully equipped with knowledge about strategies and methods to support children with autism spectrum disorders aged 5 to 6 years old in the process of organizing group activities for children with autism spectrum disorders in an inclusive environment.*

KEYWORDS: *Group activity skills, educating group activity skills for children with autism spectrum disorder through games, children with autism spectrum disorder.*